

ChristenUnie

Algemene beschouwingen

Programmabegroting 2019

Gemeenteraad Dalfsen

Algemene beschouwingen op de programmabegroting 2019- 2022

Bijsturen...

Eind van deze maand nemen we afscheid van onze kopman, fietsliefhebber en raadsvoorzitter, burgemeester Han Noten. Zijn laatste tijddrit, maar wij als nieuwe gemeenteraad staan nog maar net op de pedalen.

Wij zijn nog maar net onderweg in de eerste etappe van deze raadsperiode en krijgen gelijk al te maken met tegenwind.

Er ligt een forse opgave om vanuit de perspectiefnota 2019-2022 tot een structureel sluitende begroting te komen voor de komende jaren.

Het coalitieakkoord 'Dichtbij-Dalfsen-Dichtbij' en de raadsagenda 'Kleurrijke Kubus', welke na de verkiezingen gezamenlijk met alle ploegleiders tot stand zijn gekomen, blijken een goed kompas te zijn voor deze raadsperiode. Belangrijke thema's als Burgerparticipatie, Klimaat en duurzaamheid, Transformatie in het Sociaal Domein, Armoede, Wonen, de Omgevingswet en Verkeersveiligheid zijn op hoofdlijnen beschreven, raadsbreed ingezet.

Als wij als gemeente Dalfsen zelfstandig willen blijven en dit kompas willen hanteren moeten met name de financiën op orde zijn. Dat is nu nog wel het geval maar er wordt ons behoorlijk in de wielen gereden onder andere door de uitkomst van de septembercirculaire en de tekorten ten gevolge van de jeugdwet. Fikse tegenvallers. Ondanks dat is er een sluitende begroting gepresenteerd door evenals vorig jaar forse ombuigingen te realiseren.

Wij zouden het college daarvoor bijna gaan complimenteren maar zien ook dat het college zich direct in de proloog van deze periode al genoodzaakt voelt om met een forse OZB verhoging te komen. Dit om financieel gezond te blijven en de wensen vanuit de raadsagenda en het coalitieakkoord te kunnen realiseren. Wij zullen dus moeten **bijsturen** om een sluitende begroting te kunnen presenteren.

Wij zien van de wensen uit het coalitieakkoord, die gememoreerd zijn bij de Perspectiefnota, nog geen financiële onderbouwing in deze begroting.

Denk aan de fietsroute naar Zwolle, de aansluiting bij het Shared Service Center, de realisatie van het centrumplan Dalfsen en Duurzaamheid, om er maar enkele te noemen. Er komen dus nog flinke investeringen op ons af. We begrijpen dat een exacte financiële vertaling moeilijk is, maar een prognose zou welkom zijn. Is het college het hiermee eens en is er na het schrijven van deze begroting al meer duidelijkheid en kunt u eventueel bedragen noemen? (1)

Om achteraf niet met tegenvallers geconfronteerd te worden, hebben wij nog maar vijf maanden geleden bij de Perspectiefnota ingestemd met uw voorstel om te indexeren. Nu wilt u de indexering achterwege laten en zo nodig achteraf in de Perspectiefnota te herstellen. Wij vinden dit geen consequent beleid, bent u het met ons eens? (2)

Wij zijn voornemens om volgend jaar aansluiting te zoeken bij het Shared Service Center ONS. U geeft aan dat daardoor een forse investering in ICT in eerste instantie niet nodig is, maar volgend jaar zal deze aansluiting ongetwijfeld ook financiële gevolgen hebben. Hoe hoog zijn de te verwachten kosten? (3) En dit is dus ook niet in de voorliggende begroting opgenomen? (4)

We maken ons zorgen over de bedrijfsvoering van onze gemeente. Veel ambtenaren kunnen zich elders verbeteren en verlaten het peloton.

Zonder rugnummers te noemen, zien wij regelmatig punten van de Lange Termijn Agenda doorgeschoven worden naar een later tijdstip, omdat de werkdruk zo hoog is dat men er niet aan toekomt stukken voor te bereiden en begrijpelijk prioriteiten stelt. Kunnen we de vacatures opvullen met goed gekwalificeerd personeel en kunnen we de financiële gevolgen (hogere loonkosten) betalen? We zullen kwaliteit moeten blijven leveren om onze zelfstandigheid te behouden en de finish te halen.

Klopt ons beeld dat hier een tandje bijgezet moet worden en bent met ons van mening dat we goede techneuten nodig blijven hebben? Hoe gaan we dit oplossen? Is daar meer geld voor nodig?

Kortom kunnen we de bedrijfsvoering op orde houden voor het bedrag van € 600.000 (oplopend tot €1.000.000)? (5)

Als u bovenstaande tot u genomen hebt, merkt u dat we ons zorgen maken. We zien dit echt als een kasseienkoers, we neigen om in te stemmen met een OZB verhoging. Of dat echter het voorgestelde percentage moet zijn, laten wij nog even in het midden tot dat wij uw antwoorden tot ons genomen hebben.

Het beheer van de openbare ruimte vinden wij als Gemeentebelangen een zeer belangrijk onderwerp. Zoals u zelf schrijft, geven we hiermee ons visitekaartje af aan onze bewoners, bedrijven en vakantiegangers. We krijgen echter de laatste tijd veel klachten omdat vanwege de droogte van de afgelopen zomer veel wortels van bomen, de straten en trottoirs omhoog trekken. Wat gaat u hieraan doen om als gemeente Dalfsen de groene trui te blijven dragen? (6)

Dat daarvoor ook geïnvesteerd moet worden in kwalitatief hoogwaardige fietsroutes in de hele gemeente spreekt voor zich. We zien vooral uit naar de aanleg van de (snel) fietsroute Dalfsen-Zwolle, zonder dat we de verbinding van Lemelerveld naar Zwolle en Raalte vergeten. Wat betreft de oversteek Rondweg - Kampmansweg zien wij uw plannen graag tegemoet.

Als raad hebben we vorige maand kennis genomen van de energie-enquête. Mede op basis van deze inwonerspeilingen zullen we deze maand nog kaders voor grootschalige energie- opwekking vaststellen. Er zullen belangrijke keuzes gemaakt moeten worden over o.a. zonnepanelen, op het land of op het dak en over

windmolens. Een van de ambities is het koploperschap op de ranglijst van gemeenten, we zullen hiervoor een enorme demarrage moeten maken. Van het aardgas af is inmiddels een bekend begrip geworden. Voor nieuwbouw is “van het gas af” inmiddels verplicht en voor bestaande bouw komt dit ook steeds meer in zicht. Communicatie met de ‘Duurzame Dorpen’ en voorlichting voor onze inwoners blijft daarbij van groot belang. Bij dit onderwerp vragen wij ons af hoe de stand van zaken is t.a.v. de Pniëllocatie (7) Ook zijn wij benieuwd naar de stand van zaken op de locatie Slingerdael (8)

De transformatie in het Sociaal Domein loopt en is ook in Dalfsen volop in ontwikkeling. We zoeken samen naar een manier om deze zo goed mogelijk inhoud te geven en de themagerichte bijeenkomsten zien we als een waardevolle stap om het beleid te evalueren en verder te ontwikkelen.

Er gaat veel geld om in het Sociale Domein en we hebben niet altijd direct invloed op deze geldstroom. De onzekerheid over de kosten die de Jeugdwet met zich meebrengt samen met de waarschijnlijke invoering van een abonnementstarief in de WMO, bedacht in Den Haag, maakt onder andere dat we op dit moment niet kunnen overzien wat de financiële consequenties hiervan voor Dalfsen zullen zijn.

Er komt geld van Beschermd Wonen terug vanuit het Rijk via centrumgemeente Zwolle naar de regiogemeenten. Kunt u aangeven waarom, wat de hoogte van dit bedrag is, of het gaat om incidenteel/structureel geld en welke plannen u heeft voor de besteding hiervan? (9)

We sluiten deze koers af door iedereen te bedanken die meegewerkt heeft aan de totstandkoming van deze begroting en hopen ondanks de uitdagingen m.b.t. de gevaarlijke afdalingen en hoge cols, samen met alle ploegen een sterke, zelfstandige gemeente Dalfsen te behouden. Uiteindelijk moeten de inwoners van Dalfsen winnaars zijn in het eindklassement.

De fractie van Gemeentebelangen,
Jos Ramaker, Hans Ellenbroek, Herman Kleine Koerkamp, Gerard Jutten,
Ingrid Kappert, Wim Pessink, Wim van Lenthe, Jolande Upper en Inge Haarman

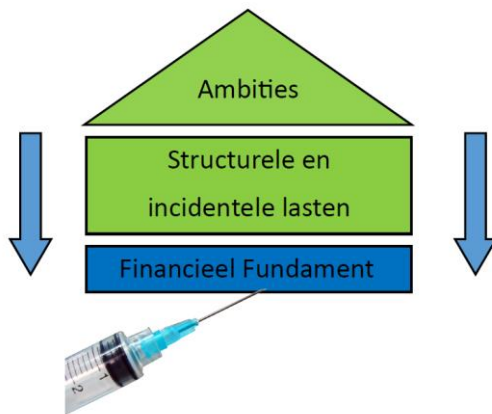
Beschouwingen bij de Programmabegroting 2019-2022

Voorzitter,

Voordat ik met de beschouwing begin wil de CDA-fractie iedereen bedanken voor het vele werk dat is verricht. Er zijn veel technische vragen gesteld en beantwoord, dank daarvoor!

Voorzitter, ik zie het beeld van een huis voor me, een huis met ambities, gebouwd op een stevig financieel fundament. Dat is ook een belangrijke drijfveer van de CDA-fractie.... een huis, een gemeente die we door kunnen geven! Maar het huis met ambities lijkt te zwaar te worden voor het fundament. Met andere woorden.... er moet een keus gemaakt worden. Of we passen de ambities aan of we geven het fundament een extra financiële injectie. Voorzitter, het maken van de juiste keus vraagt inzicht. En dat inzicht is er op dit moment niet voldoende voor de CDA-fractie

Om een sluitende structurele begroting en zelfs een begrotingsoverschot in de nabije toekomst te kunnen presenteren doet het college een voorstel met een zestal ombuigingen.

Gezien de schommelingen in de algemene uitkering, de onzekerheid over het financiële verloop van het Sociaal Domein en het hoge ambitieniveau zoals verwoord in het Coalitieakkoord lijkt het dat er geen andere mogelijkheid is.

Echter staan we als CDA-fractie voor een dilemma. Dit dilemma betreft het voorstel van het college om de OZB te verhogen. Voordat we hier mee in kunnen stemmen en dit naar onze achterban en inwoners van Dalfsen kunnen verantwoorden hebben we meer inzicht nodig wat nu precies in de stelpost '*ingrepen Rijk/ambitie Raad*' al is meegenomen en wat dan nog de grote geldvragers zijn voor de ambities voor de jaren 2020 tot en met 2022. [1#] Alleen met dat inzicht kunnen wij tot een weloverwogen standpunt komen of/en met hoeveel procent de OZB de komende jaren moet worden verhoogd. Nu kunnen we alleen maar in algemene zin spreken over ambities die wel of niet kunnen worden uitgevoerd. Dit is onvoldoende om onszelf, onze achterban en de inwoners van Dalfsen te kunnen overtuigen van de noodzaak van verhoging van de OZB.

Daarnaast is een juiste onderbouwing nodig omdat uit de financiële kengetallen van de begroting blijkt dat we er als gemeente op langere termijn ook nog goed voor staan.

En als we instemmen met de ozb-verhoging, kan er dan nog onderzocht worden om de pijn te verdelen? [2#] Wij doelen op inwoners die de komende jaren dubbel geraakt worden, zoals ondernemers die door het verwijderen van asbest de WOZ-waarde ook al omhoog zien gaan.

Tijdens de beschouwing van de perspectiefnota, hebben wij drie thema's benoemd die voor het CDA belangrijk zijn.

De drie CDA thema's op een rij:

1. Sterke Samenleving
2. Iedereen doet mee
3. Eerlijke economie

Kortom "Voor een gemeente die we door willen geven "

Aan de hand van de zojuist genoemde thema's nemen wij u mee in onze beschouwing.

"Sterke Samenleving"

In een sterke samenleving voelen inwoners zich veilig, voelen ze zich thuis en helpen we elkaar met de uitdagingen die op ons afkomen. We zorgen goed voor de omgeving waarin we wonen, werken en recreëren.

De CDA-fractie heeft vaker aandacht gevraagd, voor het betrekken van buurtbewoners bij het onderhoud van de openbare ruimte. Samen kunnen we onze woonomgeving mooi houden en de kosten beperken. Wij zien dan ook uit naar de uitwerking van het participatiebeleid integraal beheer openbare ruimte.

We zien een terugtrekkende overheid met betrekking tot het openbaar vervoer. Onze inwoners worden steeds meer aangewezen op andere manieren van vervoer om op bestemming te komen. Het verbeteren van de fietsroutes heeft wat ons betreft dan ook echt prioriteit. De veiligheid op de rotonde bij de Kampmansweg komt daarom binnenkort weer op de agenda. Voor de provinciale wegen is er aandacht voor de veiligheid en inrichting van het onderliggend wegennet als ook het voorkomen van sluiproutes. De CDA-fractie is dan ook blij dit alles terug te lezen bij de belangrijke ontwikkelingen in de begroting.

Een uitdaging die op ons afkomt zijn de ontwikkelingen in het onderwijs, de voorschoolse educatie en de kinderopvang. Ouders kiezen steeds meer voor gemak. We zien een trend dat steeds meer aanbod gewenst is onder één dak en dichtbij de voorzieningen, zoals bijvoorbeeld sport en cultuur. Een integrale visie is nodig om voor de toekomst de juiste keuzes te kunnen maken. De CDA- fractie wil u meegeven om vooral te kijken naar de ontwikkelingen in het onderwijs én de wensen van onze inwoners en pas als laatste te kijken naar de gevolgen voor de huisvesting.

Door de veranderingen in het klimaat zal de intensiteit van buien toenemen met grotere neerslaghoeveelheden met overbelasting van de riolen als gevolg. Ook ontstaat het inzicht dat schoon hemelwater niet in ondergrondse riolen en voor veel geld afgevoerd en gereinigd hoeft te worden. Water moet de bodem in vindt het CDA! Bij de perspectiefnota heeft de CDA-fractie gevraagd om de mogelijkheden te onderzoeken of het aantal vierkante meter verharding bij kaveluitgifte kan worden gemaximaliseerd.

We hebben hier afgelopen week een reactie van het college op mogen ontvangen, waarvoor dank. Het gaat het College te ver om bepalingen op te leggen op de ruimte van 30% die op menig kavel nog over is, om een keuze te maken tussen groen en tegels. Met name omdat dit moeilijk is te handhaven. Een teleurstellend antwoord wat de CDA-fractie betreft, zeker gezien de opdracht waar we voor staan. Wel wordt er in de koopovereenkomst vastgelegd dat het een vereiste is om 20 mm regen van het dakoppervlak, op eigen terrein te borgen. Kan het College aangeven hoe dit dan gecontroleerd wordt? [3#] Er wordt aangegeven ons idee en andere ideeën wel nader te onderzoeken ten behoeve van het op te stellen klimaatsbeleidsplan in 2019. Ook daarbij worden ideeën genoemd die moeilijk te controleren zijn. Volgens ons is het ook een vorm van bewustwording, een maatschappelijke verplichting en een persoonlijke verantwoordelijkheid. Dus laten we het gewoon doen!

De CDA- fractie betreurt het dat we het – na jaren praten- nog steeds hebben over beleid en visie met betrekking tot duurzaamheid en er nog steeds nauwelijks actie is. Het is nu echt tijd voor actie en uitvoering. Natuurlijk zijn we blij met de inzet van de Duurzame Dorpen, maar wij verwachten zeker ook meer inzet van onze eigen gemeente. Deelt het College onze mening dat we hier meer aandacht aan moeten schenken en dat het nu tijd is voor actie? [4#] Is er al actie ondernomen naar aanleiding van onze vraag of er binnen de Gemeente één locatie is waar maximale energieopwekking plaats kan vinden? [5#] Afgelopen week lazen we in de media dat de gemeente Midden-Drenthe zelf zonneparken gaat exploiteren, de CDA-fractie juicht dit ook binnen de gemeente Dalfsen van harte toe! Is het college bereid om deze mogelijkheid te onderzoeken? [6#]

Afgelopen periode hebben we ervaren dat er veel belangstelling is voor wonen binnen de gemeente Dalfsen. Er worden veel nieuwe woningen gebouwd en over het algemeen staan bestaande woningen niet lang te koop. Kan het college aangeven hoe het met de woningbouw in Hoonhorst gaat? [7#] Wij hebben hier afgelopen periode vaker naar gevraagd, omdat het specifiek voor Hoonhorst en Oudleusen belangrijk is om deze kernen leefbaar te houden.

Bij de prestatieafspraken hebben we het over in standhouden van voldoende sociale huur. Wat de CDA-fractie betreft gaan we voor uitbreiden van het aanbod. Er bereiken ons maandelijks signalen, dat mensen geen geschikte plek kunnen vinden. Deelt het college onze mening? [8#] Wij zijn van mening dat bij deze afspraken ook gekeken moet worden naar de daadwerkelijke huurprijzen. Dat wat de burger moet betalen. Want de huurprijs ligt dan blijkbaar wel onder de € 710,- maar door servicekosten komt de totale huur ver boven de € 900,- uit.

Als je dan een alleenstaande bent met alleen een AOW, dan hoef ik u niet uit te leggen dat dit nauwelijks mogelijk is. Is het college bereid om hier afspraken over te maken met de woningbouwverenigingen? [9#]

Goed om te lezen dat ook het college van mening is dat er voor alle doelgroepen voldoende aanbod moet zijn. Wij gaan er dan ook vanuit dat er voldoende woningen komen voor begeleid wonen en senioren. Kunnen wij hiervan uit gaan? [10#]

Wij zien uit naar de nieuwe woonvisie waarin aandacht en daarna uitvoering zal worden gegeven aan onze wens voor Tiny Houses.

“Iedereen doet mee”

Het CDA streeft naar een samenleving waarin iedereen erbij hoort en zijn of haar steentje bijdraagt. Talenten zijn niet evenredig verdeeld. Dat vraagt erom dat er steeds werk wordt gemaakt van een lokale samenleving waarin mensen niet worden uitgesloten.

Dit lezen wij ook terug in de begroting met bestaanszekerheid als belangrijk uitgangspunt.

Er is al veel werk verzet sinds de decentralisatie, denk hierbij aan de invoering van de sociale kernteams het samengaan van de welzijn-organisaties en het doorvoeren van het nieuw inkoopmodel bij de jeugdzorg. Dit alles draagt bij aan vroeg-signalering en preventie, dus de juiste hulp op het juiste moment, waarbij de kosten zoveel als mogelijk acceptabel blijven en in verhouding staan, want dat is het streven. Dat we er nog niet zijn en er nog veel stappen gemaakt moeten worden dat begrijpen wij, maar we zijn op de goede weg.

Bij de begroting van 2018 hebben wij onze zorg uitgesproken over de explosieve groei van beschermingsbewind. Dat er nu extra middelen voor worden uitgetrokken, om hier meer grip op te krijgen ondersteunen wij dan ook van harte. De CDA-fractie streeft naar een solide financiële situatie voor iedereen, dus zonder schuldenstress.

In de technische vragen hebben we aandacht gevraagd voor het voorplein van het Gemeentehuis. Wij zijn van mening dat het Gemeentehuis zo spoedig mogelijk weer bereikbaar moet zijn voor iedereen, dus ook voor de mindervaliden. Nu lezen we dat in de 1^e bestuursrapportage van 2019 de voorbereidingskosten worden meegenomen en de aanvraag voor een krediet bij de perspectiefnota in 2020 voorbijkomt. Betekent dit dat we de verbeteringen en dus de toegankelijkheid pas na de zomer van 2020 gaan doorvoeren? [11#]

“Eerlijke Economie”

Het economisch herstel zet zich door in 2019, dit pakt goed uit op de arbeidsmarkt. Hier moeten we maximaal gebruik van maken. Wat de CDA-fractie betreft is dit niet alleen de samenwerking met de Regio Zwolle maar ook zelf aan het roer staan en keuzes maken in het belang van onze inwoners.

De CDA-fractie mist in deze begroting de visie op bedrijventerreinen. Onlangs hebben we nog gelezen dat er gedachten zijn om in de toekomst misschien aan te sluiten bij Hessenpoort? Betekent dit niet dat we onze visie moeten gaan herijken? [12#] Zodat we de juiste keuzes maken bij het zorgen voor voldoende vestigingslocaties voor ondernemers.

Onze inwoners en toeristen genieten van ons mooie buitengebied, dit willen we graag zo houden. We lezen echter niets over de vitaliteit van ons platteland. Het is een gegeven dat er agrariërs stoppen de komende jaren. Hebben we voldoende in beeld wat dit betekent voor de leefbaarheid van ons platteland? [13#] Heeft het college een plan hoe ons buitengebied er de komende 10 jaar uit moet zien? [14#] Is het college bekend met de Regiodeal Toekomstgerichte Erven? [15#] Een initiatief van de provincie in samenwerking met gemeenten en andere organisaties, waar middelen en kennis beschikbaar wordt gesteld?

Voorzitter, ik kom tot een afronding. De CDA-fractie staat voor een dilemma. Wij gaan voor een financiële gezonde en zelfstandige gemeente Dalfsen. Maar willen niet onnodig de lasten verhogen voor onze inwoners. Wij vragen het college dan ook om ons meer inzicht te geven zodat wij keuzes kunnen maken, snijden in de ambities of toch het verhogen van de OZB.

CDA-fractie Dalfsen

Janine Schiphorst, Roel Kouwen, Bert Ruitenbergh, Wim Massier en Betsy Ramerman

Vragen buiten de beschouwing, maar waar we wel actie van het college op verwachten

Bij de beoordeling van de Programma's valt ons op dat acties die verscholen zitten in de beschrijving van 'Belangrijke ontwikkelingen' aan het begin van ieder programma niet terugkomen als actie/prestatie onder het kopje 'Wat gaan we ervoor doen?'.

Dit heeft tot gevolg dat in 2019 in de bestuursrapportages geen rapportage plaatsvindt op deze prestaties, terwijl ze expliciet als belangrijke ontwikkeling zijn benoemd.

De CDA-fractie vraagt het college om de raad bij de bestuursrapportages wel te informeren over de stand van zaken van deze ontwikkelingen. [1#]

Voorzitter,

Keuzes maken voor een financiële balans in het meerjarenperspectief. Dit was de titel van onze algemene beschouwingen bij de PerspectiefNota in het voorjaar. We waren natuurlijk erg nieuwsgierig welke keuzes het college in de begroting zou voorstellen.

Allereerst hartelijk dank aan allen die hebben meegewerkt aan deze begroting. Veel stof om te lezen en voldoende om over na te denken en te debatteren.

We geven een beschouwing op deze begroting onder de titel:

Boter bij de vis

Dalfsen biedt een buitenkans ! Het was voor een ongekend hoog aantal Nederlanders reden om te solliciteren naar de rol van eerste burger van onze gemeente. Blijkbaar heeft Dalfsen aantrekkingskracht. We snappen dit ook wel. Dalfsen is een gemeente met mooie kernen in een gevarieerd en aantrekkelijk landschap. Vitale gemeenschappen zorgen voor een plezierig woon-, werk en recreatieklimaat.

De afgelopen jaren is er veel gerealiseerd. Elk van de vijf kernen met goede voorzieningen. We zijn blij dat het vijfde kulturhus afgelopen zaterdag is geopend. Zoveel gecombineerde functionaliteit als in Nieuwleusen kenden we nog niet binnen de gemeente. Maar ook

consultatiebureaus in drie kernen, prima industrieterreinen, nieuwe ontsluitingen, aantrekkelijke woonwijken en centrumgebieden worden gewaardeerd. Tegelijk realiseren we ons dat in onze gemeente er ook mensen zijn die het minder gemakkelijk hebben. We denken aan mensen die rond of onder de armoedegrens leven en zeker ook de honderden jongeren die professionele zorg nodig hebben. Dat vraagt passende ondersteuning, zeker ook in preventieve zin.

Het beheren, onderhouden van de voorzieningen die we hebben en de operationele ondersteuning die we organiseren kosten veel geld. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we voor genoemde zaken voldoende financiële middelen hebben.

De keuzes die de raad de afgelopen jaren heeft gemaakt en de actuele ontwikkelingen op taken die we moeten uitvoeren zorgen voor verhoging van budgetten. En het wordt nog lastiger als er een deuk in de algemene uitkering gemeentefonds zit. Die deuk lijkt het diepst in 2019.

En dan hebben we nog te maken met de ambities van de raad, vastgelegd in de kleurrijke kubus. Deze ambities zouden best wel eens financiële middelen kunnen vragen. Het college stelt voor om de komende jaren tot 1 miljoen Euro structureel op te nemen. En we snappen dat het college rekening wil houden met het coalitiedocument, al vinden we dit van een andere orde.

Welke keuzes heeft het college gemaakt in deze begroting? Er is een aantal grote posten beoordeeld en die kunnen blijkbaar zonder veel pijn worden gekort. Was dit bij de perspectiefnota misschien te ruim ingeschat? Het college kiest er **niet** voor om nog eens verder of dieper te kijken naar mogelijkheden om binnen budget te komen. Waarom niet? <1> Het opgestelde bestuursprogramma (programma 1) geeft toch ook aanleiding tot het op korte termijn uitvoeren van één of twee doelmatigheidsonderzoeken. Heeft het college suggesties voor mogelijke onderzoeken op korte termijn met een hoge kans op efficiencyvoordeel? <2>

Daarnaast draait het college aan de OZB-knop. Of beter geformuleerd: stelt voor dat de raad deze knop bedient. Tegelijk nodigt het college de raad uit met eventuele alternatieven te komen.

Hoe kijkt de ChristenUnie aan tegen de hoofdlijn van de meerjarenbegroting. We constateren een aantal jaren aanzienlijke incidentele tekorten en tegelijk een steeds verder oplopend structureel overschot. (Alles bij elkaar zien we in 2019 een tekort van ruim 4 ton dat tot en met 2022 verbetert tot bijna 8 ton positief resultaat.) Dit laatste is boven op de vermelde stelpost van 1 miljoen Euro voor ingrepen rijk / ambitie raad.

Vanuit deze analyse vinden we dat het college te gemakkelijk en te langdurig aan de OZB-knop draait. De grootste stijging ooit in drie achtereenvolgende jaren. Het overschot in 2022 op de begroting is hierdoor zelfs hoger dan de totale extra opbrengst door de voorgestelde OZB-verhogingen van resp. 6-6-3 procent. Is dit verantwoord en uitlegbaar?

Ons voorstel in deze is als volgt:

- Voor 2019 zien we de volgende stappen:
  - <3> Beoordeel alsnog of er mogelijkheden zijn om het incidentele tekort te verminderen. Later in de tijd uitvoeren kan ook een oplossing zijn of ligt een

algemene taakstelling meer voor de hand? Kan het college ons nu al dienen met voorstellen?

- Een mogelijk voorbeeld betreft de herinrichting van het plein bij het gemeentehuis: beperk het project tot noodzakelijke aanpassingen (egalisatie en stabiliteit) en laat je niet verleiden tot een algehele upgrade van de fysieke ruimte. <4>
- Beoordeel vervolgens wat een verantwoorde incidentele financiering vanuit de algemene reserve vrij besteedbaar is. Het tekort is immers ook incidenteel. <5>
- Beoordeel tenslotte welk deel van het tekort nog door OZB verhoging ingevuld moet worden. <6>

Dit sluit aan bij wat het college ook wil bereiken: “We streven naar zo laag mogelijke lasten voor onze inwoners en bedrijven.” <7>

En hoe beoordelen we het meerjarenperspectief?

- Plannen voor onderwerpen uit het raadsdocument zien we graag van het college tegemoet en deze willen we eerst inhoudelijk beoordelen. <8> Tevens zullen we de financiële consequenties integraal afwegen, waarbij onze speerpunten zorg, veiligheid en duurzaamheid zijn.
- En voor goede en belangrijke plannen zijn we zo nodig bereid om aan de OZB-knop te draaien voor verhoging. Maar nadrukkelijk in deze volgorde. Hier geldt: **boter bij de vis**. Dus laat eerst die vis maar eens zien! <9>
Het is juist op dit punt dat we de lijn van het college - om nu al te kiezen voor drie jaren een extra verhoging van de OZB zonder inhoudelijke plannen of onderbouwing - niet volgen.
Hierbij zijn we er tegelijk van overtuigd dat goede plannen niet per definitie structureel veel geld hoeven te kosten. Voor duurzaamheid en zorgtransitie verwachten we mogelijkheden om juist structureel voordeliger uit te zijn.
- Opnemen van een taakstelling voor 2020 voor een sluitende begroting zonder OZB verhoging en deze taakstelling in de perspectiefnota 2020 nader duiden. <10>
- We sluiten niet uit dat een eventuele verhoging van de OZB in 2019 de komende jaren teruggedraaid wordt.

Naast de financiële hoofdlijnen vragen we aandacht voor de volgende inhoudelijke zaken:

- Extra budget voor personeel is één, maar tijdig goede mensen aantrekken is twee. Zeker waar er een aanzienlijk verloop waarneembaar is. Hoe kijkt het college hier tegen aan? <11>
- Is er in de post salarissen voldoende rekening gehouden met CAO ontwikkelingen? <12>
- We vragen aandacht voor het “nationaal preventieakkoord” dat in ontwikkeling is. Een integrale preventieaanpak op de thema’s roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. Het deed ons goed te lezen dat de Spil als rookvrije ruimte is verklaard. Dit voorbeeld verdient zeker navolging. Is het juist dat de

De Spil is de eerste locatie in Dalfsen – de schoolpleinen niet meegeteld – waar de openbare ruimte tot rookvrije zone wordt verklaard. De gemeente Dalfsen stimuleert dit beleid overigens niet actief, maar werkt wel mee aan verzoeken tot uitvoering ervan.

gemeente Dalfsen dit beleid niet actief stimuleert (volgens berichtgeving in de Marskramer)? <13> Wil het college in 2019 invulling geven aan een lokaal preventieakkoord in samenwerking met lokale relevante (lokale) partners? <14>

- Het sociale domein is van groot belang, omdat het mensen direct raakt. Er wordt ingezet op een transformatie, maar we weten nog niet waar naar toe. En de kosten lijken nog steeds te stijgen. We stellen voor om naast een enkele themasessie ook een structuur op te zetten voor kort cyclische bijpraatmomenten tussen raad(vertegenwoordiging) en college (wethouder). We zullen hiervoor een motie indienen. <15>
- De vraag naar jeugdzorg is de komende jaren mogelijk structureel hoger. Goed om er rekening mee te houden, maar zeker is dit overigens nog niet. We vinden dat niet alleen gekeken moeten worden naar de manier van zorg verlenen en wijze van factureren van de zorgverleners, maar we roepen het college op om ook steviger te kijken naar preventie. Ziet het college mogelijkheden een preventieaanpak te ontwikkelen op oorzaak nummer 1: namelijk gezinnen in of vanuit echtscheidings-situaties? <16>
- Innovatieve welzijnsprojecten blijken lastig van de grond te komen. Ook al zijn de voorwaarden enigszins versoepeld, we zijn er niet gerust op dat dit traject vanzelf gaat bloeien. We stellen voor om vanuit het budget van 1 ton begin 2019 een innovatietraining aan te bieden om organisaties te helpen tijdig tot passende aanvragen te komen. <17> Overigens willen we bij succes in de toekomst ruimte houden voor een hoger budget. Het bezuinigingsvoorstel is daarmee voorwaardelijk geworden.
- Fietsveiligheid N377: wat zijn de kansen op investeringen door provincie? En wat is plan B om tot een 50 km/uur limiet te komen? <18>
- Bent u bereid om ook andere gebieden te verkennen dan Hessenpoort Oost. We denken aan terreinen dicht bij de kern Dalfsen (b.v. noordelijk van Hessenweg). <19> Uiteraard is hiervoor ook het al geplande behoefteonderzoek nodig.
- Niet alles hoeft persé groter als je het beter gaat doen. Zou het college daarom samen met de regio Zwolle de kansen willen verkennen voor innovatiemogelijkheden voor de agri/food sector. <20> Een sector van belang in ons grote buitengebied.
- We lezen in de begroting over factor C, beleidsnota dienstverlening, burgerparticipatie en bestuurlijke vernieuwing. We geven het advies om de casussen van het afgelopen jaar er eens bij te pakken, hiervan te leren en niet hier telkens opnieuw volgende casussen laten ontstaan.
- De afgelopen jaren hebben we de nieuwbouwers gevraagd om extra te investeren in duurzame energieoplossingen. Dat wordt de komende jaren alleen maar breder. Ook eigenaren van bestaande woningen moeten toewerken naar een gasloze situatie. Dit zal in toenemende mate betekenen dat dit type investeringen een hogere WOZ-waarde en dus hogere OZB-aanslag betekenen. Maar stel dat de waarde van duurzame onderdelen als zonnepanelen en warmtepompen niet mee tellen. Wil het college eens verkennen of het opleggen van de OZB-aanslag te baseren is op een dergelijke aangepaste WOZ-waarde. <21>

We komen tot een afronding.

De fractie van de ChristenUnie vindt een sluitende meerjarenbegroting belangrijk. Hierbij moeten inhoud en budget in balans zijn. We vinden het niet verantwoord om nu (al) te kiezen

voor een OZB-verhoging voor drie jaren. We hebben diverse onderwerpen voor 2019 aangedragen, waarvan we ook de reactie van de andere fracties graag vernemen. <22>

Naast vrijgave van budget via deze begrotingbehandeling is de control hierop van belang. We vragen het college om in de (1^e en 2^e) bestuursrapportage over de voortgang van de 55 onderwerpen in de jaarschijf 2019 (van het bestuursprogramma) expliciet te rapporteren.

<23>

Tenslotte: het is al jaren verdwenen uit deze raad. Maar voor ons is de inhoud hiervan nog steeds waardvol. Ik spreek over het ambtsgebed. In aangepaste vorm: Wij bidden u, raad, college en ambtelijke organisatie Gods zegen toe in het werk dat ons te doen staat. Dat u allen wijsheid, oprechtheid en bedachtzaamheid moge ontvangen, opdat ieder de belangen van de gemeente op verantwoorde wijze moge dienen.

De fractie van de ChristenUnie
Rietje Lassche, Michiel Veldman en Luco Nijkamp

De eerste begroting van deze raad. Wij willen om te beginnen iedereen die hard heeft gewerkt aan deze begroting, die een ingewikkelde legpuzzel vormt, hartelijk bedanken.

Maar dat is wel wat een gemeentelijke begroting tegenwoordig is. Een ingewikkelde legpuzzel. Niet alleen om hem te leggen, maar ook hem te lezen. En aan dat laatste zouden we als gemeente écht iets moeten doen. Veel gemeenten publiceren voor de begrotingsbehandeling een begroting die in één oogopslag te lezen is. Handig voor inwoners, media en andere geïnteresseerden. Wij hebben voorbeelden verzameld van bijvoorbeeld de gemeenten Renkum en Pekela. Maar ook “dichterbij huis”, in Dantumadiel. Is het college bereid deze methodiek ook in Dalfsen toe te gaan passen? **V1**

Dit is voor Dalfsen een zeer bijzondere begroting. Want het is de eerste meerjarenbegroting (afhankelijk hoe je er naar kijkt) die aan het einde van de rit een negatieve jaarrekening op kan leveren. Een begroting ook waarin posten zijn opgenomen als reservering zonder dat hier plannen voor zijn. Ja, de raad heeft ambities. Maar aangezien deze door het college nog niet omgezet zijn in plannen bevreemdt het ons deze plannen op deze wijze aan te treffen in de begroting. Ook het structureel rekening houden met negatieve circulaire van het Rijk komt op ons wat bijzonder over. Een circulaire kan namelijk ook positief uitvallen.

In uw inleiding spreekt u over "geen paniek". Toch komen de getroffen maatregelen op ons wel degelijk paniekerig over. We hebben het dan met name over de voorgestelde verhoging van de OZB. Maar ook andere bezuinigingsmaatregelen kunnen niet op onze steun rekenen. Ik kom daar later in mijn betoog op terug. Wij zien namelijk een meerjarenbegroting waarin over meerdere jaren bekeken we weer toewerken naar een flink overschot per jaarschijf. En dan is flink écht een understatement. Wat ons betreft is het tijd ons weerstandsvermogen voor het eerst in zeker 15 jaar eens aan te spreken waar hij primair voor bedoeld is. OZB verhoging in de mate die het college voorstelt is voor onze partij op dit moment onbespreekbaar.

Dat wat betreft onze inbreng op de financiën als geheel.

Onze verdere inbreng verloopt langs drie thema's. Sociaal Domein, Openbaar Vervoer & Duurzaamheid. We sluiten af met een aantal algemene opmerkingen.

Sociaal Domein

Binnenkort komen een groot aantal beleidsnotities op de agenda van de raad: kadernota Beweging en sport, beleidsnota armoede en schulden, afstand tot de arbeidsmarkt en de kadernota Wonen, Welzijn en Zorg. Om die reden beperken we ons nu tot een beperkt aantal punten.

Een opmerking over de ombuigingen in het sociaal domein

Uw voorstel om het budget voor innovatieve projecten met 150.000 euro af te ramen kan niet op onze steun rekenen. In een tijd van transformatie wordt veel verwacht van de samenleving en is innovatie van groot belang. We willen het uiteindelijk beter doen en als het kan ook nog goedkoper. Het aframen van het budget geeft dan een fout signaal. Wij stellen voor meer bekendheid en uitleg te geven waarvoor de regeling destijds is ingevoerd. Is het college hiertoe bereid? **V2**

Verder vinden we het belangrijk dat er een ‘aanjager’ wordt aangesteld om burgers te inspireren met innovatieve ideeën te komen. Daarom stellen we voor het bedrag van 250.000 euro te handhaven. Hoe kijkt het college hier tegen aan? **V3**

Onafhankelijke cliëntondersteuning

Als antwoord op onze eerdere vragen heeft u aangegeven te overwegen een extra organisatie voor onafhankelijke cliëntondersteuning aan te wijzen. Wij juichen dat van harte toe, waarbij we specifieke aandacht vragen voor de GGZ-problematiek. Door de toenemende ambulantisering neemt deze groep in omvang toe en vraagt om een andere ondersteuning dan andere doelgroepen uit de WMO. Kunt u dat toezeggen? **V4**

Inloopvoorziening in alle kernen

Het Naoberhuus sluit per 1 januari a.s. Na gesprekken met betrokkenen begrijpen we de argumentatie voor sluiting. Daarom willen we zoeken naar een alternatief: een algemeen toegankelijke inloopvoorziening voor mensen met en zonder indicatie. We zijn daarom blij dat het college dit ook heeft opgenomen in deze begroting.

Onze fractie heeft onlangs een werkbezoek afgelegd bij inloopvoorzieningen in Deventer en Raalte. Daar hebben we gezien hoe op een centrale plek voor inwoners met/zonder indicatie een mooie laagdrempelige, veilige en vertrouwde inloopvoorziening is gecreëerd en gedurende 2 jaar in Deventer in een grote behoefte voorziet. Onze fractie is geraakt door de enthousiaste verhalen. De coördinatoren van beide locaties zijn graag bereid hier in een ronde tafelgesprek een en ander toe te lichten.

Is het college bereid op korte termijn een onderzoek in te stellen en samen met ervaringsdeskundigen een rondetafelgesprek te organiseren? **V5**

In de halfjaarsrapportage sociaal domein werd melding gemaakt van het tekort aan plekken voor respijtzorg. Om die reden vragen wij u de vrijkomende ruimte in het Naoberhuus hiervoor in te richten. Is het college hiertoe bereid? **V6**

Openbaar Vervoer

Een belangrijk onderwerp voor onze partij is de maximale beschikbaarheid van openbaar vervoer in alle onze kernen. Onze partij is al jaren in de weer om ons hier ondanks de provinciale tegenwind hard voor te maken.

In de begroting (en ook in het coalitieakkoord) worden een aantal woorden aan openbaar vervoer gewijd. Wij zijn benieuwd naar wat nu eigenlijk de visie op het openbaar vervoer van dit college is. Wat is bijvoorbeeld de ondergrens. En welke rol hebben trein, professionele busdienst en vrijwilligersinitiatieven ten opzichte van elkaar. Wij zijn benieuwd naar uw antwoord. **V7**

Duurzaamheid

Dan duurzaamheid. Er worden mooie stappen gemaakt. De komst van de windmolens van Nieuwleusen Synergie is afgelopen week weer een stap dichterbij gekomen en ook het project van Groen Gebogen bij Foreco is in de afrondende fase. Prachtige initiatieven. Binnenkort zullen wij in deze raad spreken over een nieuwe beleidsnotitie. Wij kijken daar naar uit. Voor ons staat echter wel vast dat de energietransitie naast een duurzaamheidsvraagstuk ook een sociaal vraagstuk is.

Overige punten

Regio Zwolle

Wij willen een pleidooi houden voor onze investeringen in de regio Zwolle. Zowel voor werk, onderwijs en zorg hebben we een sterke relatie met Zwolle. Zeker in de economisch goede tijden kan een nauwe samenwerking veel voor onze inwoners betekenen. We begrijpen dan ook dat daarvoor een bedrag wordt begroot om snel en slagvaardig te kunnen opereren. Neemt niet weg dat we wel nauw betrokken willen worden bij de voortgang en regelmatig een terugkoppeling tegemoet zien. Kunt u dat toezeggen? **V8**

Betrekken inwoners bij besluitvorming

Voorzitter. Ik begon mijn pleidooi met een verhaal over we inwoners beter zouden kunnen betrekken bij ons werk. Meer bijzonder, bij deze begroting. De komende periode gaan wij als raad aan de slag met dit thema. Maar de raad kan dit niet alleen. Wij vragen van het college om met ons dit pad op te gaan. Verras ons op dit onderwerp. Het zou ongelooflijk fijn zijn als er op dit onderwerp niet telkens getrokken moet worden vanuit de raad.

Dank voor uw aandacht.

ALGEMENE BESCHOUWINGEN VVD

Voorzitter,

Allereerst onze dank aan het College en de ambtelijke organisatie voor deze programmabegroting. We zien dat deze begroting met zorg is samengesteld. We hebben de begroting inhoudelijk bekeken en hierover technische vragen gesteld. Vanuit het ambtenarenapparaat hebben we hier antwoord op gekregen, waarvoor eveneens dank.

De toezichthouder eist dat we een sluitende structurele begroting hebben. De cijfers laten zien dat we de komende 4 jaar een sluitende structurele begroting hebben. Kijken we vervolgens naar het saldo van de incidentele baten en lasten, dan zien we het begrotingssaldo negatief worden. Door het saldo van de incidentele baten en lasten toe te voegen aan het structurele saldo, gaan we incidentele middelen dekken met structurele middelen. Dat is toch iets wat we niet meer gingen doen [1]?

Het standpunt van de VVD is dat de verhoging van de OZB de inflatie volgt. Deze staat nu op 1,88%. Natuurlijk kan het noodzakelijk zijn dat we hier vanaf wijken als de situatie dit vraagt. Dan moet het saldo op de structurele begroting negatief zijn. De OZB is een structurele opbrengst, bedoeld om structurele lasten te financieren. We zien nu dat u de structurele OZB verhoging deels nodig heeft om het incidentele saldo te financieren voor de komende jaren. Anders gezegd: we gaan onze dagelijkse boodschappen bij de supermarkt financieren met een hypotheek. En dat is niet de bedoeling.

Onze conclusie is dat we niet zo maar de OZB moeten verhogen. Zeker niet met voorgestelde percentages [1], maar vooral moeten kijken wat we kunnen doen om het huishoudboekje van de gemeente beter op orde te krijgen.

Nog 2 opmerkingen over de voorgestelde OZB-verhoging:

1. De OZB verhoging die u voorstelt, 15% over 3 jaar, is in werkelijkheid hoger. Naast deze 15% zit in ieder geval de jaarlijkse inflatiecorrectie van 1% zo bleek tijdens de technische sessie van afgelopen donderdag. Gaan we dan rekenen met procentuele verhoging over procentuele verhoging dan komen we uit op 19% in plaats van 15% ($1,07 \cdot 1,07 \cdot 1,04$).
2. Vorig jaar is de OZB voor niet-eigenaren verhoogd met 17,9%. Rekenen we daar deze verhoging van 15% bij (incl inflatiecorrectie), dan komen we uit op een verhoging van maar liefst 40% over 4 jaar ($1,179 \cdot 1,07 \cdot 1,07 \cdot 1,04$). Het gaat hierbij om een groep die het niet altijd makkelijk heeft [2].

Graag horen we hoe het College hier naar deze 2 punten kijkt [2].

De VVD heeft verder een aantal op- en aanmerkingen over de begroting die we het College mee willen geven. Deze behandelen we per programma.

Financieel meerjarenperspectief

- Achterwege laten indexering: is dit verstandig om dit niet te doen? Houden we onszelf dan niet voor de gek [3]?

Programma 1 Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen

- Kosten softwaresystemen: dit zijn doorgaans hoge kosten. De ervaring leert dat gemeentes vaak licentiekosten betalen voor software(onderdelen) die ze niet gebruiken. Dit komt doordat de leveranciers (zoals Pink en Centric) ingewikkelde licentieconstructies gebruiken, waardoor de gemeente weinig inzicht heeft of dit klopt. De VVD vraagt zich af of dit voor Dalfsen ook geldt. We vragen het College om dit voor Dalfsen te onderzoeken [4]. Er is een aantal partijen in de markt die hierbij ondersteuning kunnen bieden.
- We hebben nog een vraag over de apparaatskosten, bezetting en formatie (blz 16: beleidsindicatoren). We zien staan dat de bezetting 6,8 fte per 1000 inwoners is en de formatie 7,1 fte. Dit suggereert dat we 0,3 fte niet hebben ingevuld. Klopt dit [5]? Als dit klopt, is dit voor ons een mogelijke bezuiniging. Een andere mogelijkheid is om de invulling van deze formatie met 2 jaar uit te stellen.

Programma 3 Beheer openbare ruimte

- Aansluiting op Provinciale wegen
U geeft aan dat u samen met de andere partijen aandacht vraagt bij de Provincie voor het onderliggende wegennet. Dat lijkt ons een goed idee. Maar het is wel zo dat we dit zelf moeten betalen, toch [6]?
Ontsluiting van onze industriegebieden, zoals de Grift, is randvoorwaardelijk voor een aantrekkelijk bedrijventerrein.
- Gezien de mogelijke uitbreiding van de kern Dalfsen maken we ons zorgen om de ontsluiting van het verkeer via de Rondweg naar de N340. Zeker als we gaan uitbreiden aan de oostkant van Dalfsen. Met een afgesloten aansluiting op de N340 via de Welsummerweg, zal het verkeer via de Rondweg substantieel toenemen. Afhankelijk van de uitkomst naar welke kant we gaan uitbreiden vragen we het College om bij uitbreiding naar de oostkant van Dalfsen alsnog in te zetten bij de Provincie op ontsluiting via de Welsummerweg [7].
- Voorplein gemeentehuis Dalfsen
Om de incidentele kosten beter te spreiden over de jaren stelt de VVD voor om de aanpassing te beperken tot de reparatie van de lift. De rest kan wat ons betreft later; er zijn andere prioriteiten denkbaar.

Programma 4 EZ

- Dalfsen mag beter zichtbaar worden in samenwerkingsverbanden in de regio Zwolle. Gezien onze goede ligging in de regio kunnen wij een spilfunctie vervullen: binnen het Vechtdal, met de gemeentes in de regio Zwolle, etc. We zijn nu nog te bescheiden en te veel op onszelf gericht. Een duidelijke rol als regisseur maakt van Dalfsen een betere gemeente om je als ondernemer of inwoner te vestigen, of om als toerist Dalfsen te bezoeken.

Programma 6 Inkomensondersteuning

- De VVD heeft in het verleden gevraagd om een krachtige ambitie om statushouders deel te laten nemen aan onze maatschappij. Wij geloven dat dit begint met het spreken van de Nederlandse taal. Daarnaast moeten we kijken hoe we deze groep kunnen ondersteunen met aanvullend (basis)onderwijs waar nodig. De ambitie die u nu stelt om 75% van de statushouders te laten participeren vinden we wel heel ambitieus, maar we vroegen om een ambitie dus krijgen we een ambitie. Dank daarvoor.

Programma 7 Sociaal domein

- Tijdens de behandeling van de perspectiefnota hebben we het College gevraagd om een actieplan om de kosten van het Sociaal domein beheersbaar te maken. In de begroting zien we dit terugkomen. De Jeugdzorg blijft voor ons een zorgpunt als het gaat om kostenbeheersing, maar de analyse heeft ons wel laten zien dat we hier als gemeente ook weinig invloed op hebben. We zullen de ontwikkeling van het sociaal domein kritisch volgen.

Programma 9 RO en Volkshuisvesting

- Tiny houses: goed te zien dat u hier aandacht aan geeft. Een behoeftebepaling klinkt logisch, maar wie gaat u vragen en hoe [8]? We willen juist een aantal kavels als tiny house aanbieden als proef. Mochten deze onverkoopbaar blijken te zijn, dan kan de gemeente altijd nog de kavels omzetten naar normale kavels.

Samenvattend voorzitter, vindt de VVD het van belang dat het huishoudboekje van de gemeente op orde is en blijft: we moeten een financieel gezonde gemeente blijven. Een verhoging van de OZB draagt bij aan een scheve verhouding: incidentele tekorten worden gedekt met structurele inkomstenverhogingen. Als we dus hier iets aan willen doen, moeten we gaan kijken hoe we het incidentele tekort aan gaan pakken. Dan zijn we bezig met een goed huishoudboekje. Laten we gezamenlijk gaan kijken hoe we dit tijdens deze raadsvergadering gaan realiseren.

De fractie van de VVD
Gerrit Jan Veldhuis
Hans Borgeld
Margreet Jansen
Harry Kok
Ronald Frijling

Financiële beschouwing fractie D66 Programmabegroting 2019-2022

“Mag het ietsje minder?”

Voor ons ligt een conceptbegroting en meerjarenraming 2019-2022 van het college van B en W van Dalfsen waar wij als gemeenteraadsleden op kunnen reageren. We kunnen zelf als raad nu nog aan de knoppen draaien van programma's en budgetten. Met de programma's en middelen die daaruit voortkomen gaan het college en de ambtenaren daarna voor Dalfsen aan het werk.

Mag ik beginnen met een compliment voor het vele werk wat hieraan besteed is? Het ziet er technisch gesproken gewoon goed uit. Op een paar details na, maar minder gedetailleerd had van mij ook gemogen. Het gaat in de gemeenteraad vooral om de grote lijnen. Alle afdelingen hebben hun best gedaan om samen een sluitende begroting te maken. Dat is gelukt. Waar ik minder blij van word zijn de politiek bestuurlijke keuzes die erin staan. Daar kunnen de ambtenaren niets aan doen. Daar moeten wij als raad iets aan doen.

D66 maakt de keuze voor een echt duurzaam Dalfsen.

Op alle onderwerpen waar de politiek over gaat.

In alle kernen en gebieden en regio's en **samenwerkingsverbanden** waar de Gemeente Dalfsen invloed op heeft. We moeten weer terug komen in de top tien van de gemeentelijke duurzaamheidsindex.

Dat wil ik u meegeven **binnen 6 minuten** in plaats van de **toegestane 8 minuten**. Wat er overblijft is onbenutte spreektijd (een vrije reserve). Net zo waardevol als onbenutte belastingcapaciteit.

We moeten aan de “kleintjes” denken. In alle denkbare betekenissen. De toekomst van onze kinderen en kleinkinderen. Maar ook oudere mensen worden weer kleiner. Denk maar aan de Britse koningin naast de onze. Denk ook aan de mensen met een kleinere portemonnaie. Iedereen telt mee. Welke middelen gaan we inzetten? Waarvoor? En wanneer? En hoe? En hoelang? Wat is haalbaar en verantwoord?

Moeten de belastingen voor de Dalfsenaren meer worden of minder? #1

Moeten de reserves van de Gemeente Dalfsen meer worden of minder? #2

Het gaat echt ergens om in de plaatselijke politiek.

D66 denkt daarbij o.a. aan:

- De jeugd en hun toekomst.(JongDalfsen, sport, school, fietspaden)
- Wonen en grondpolitiek; De nieuwe Woonvisie, de uitbreiding op basis van de Wet Voorkeursrecht Gemeenten.(WVG en ontzien van het buitengebied, wees daar zuinig op), drijvende woningen, hoogbouw, differentiatie in grondprijzen en stimuleren bouw in kernen, bouwen voor starters, senioren, sociale huur.)
- Milieu en duurzaamheid (Asbest, CO2, energieneutraal, leefomgeving, gezonde bodem, lucht en water, licht en donker in de openbare ruimte.)
- Sociaal domein (jeugdzorg, bijstand, statushouders, werkgelegenheid)
- Economie, landbouw, recreatie en toerisme.(omgevingswet, circulair, rust en ruimte, veilige en gezonde fysieke leefomgeving, buitengebiedkansen, landschappelijke waarden, zondagsopenstelling, voorzieningen in kernen)
- Bestuurlijke vernieuwing en burgerparticipatie (omgevingsvisie, samenwerkingsverbanden)

Enzovoort:

Enkele onderwerpen kies ik om het bewust kort te houden. Voor de volledige begroting is een uur nog te weinig.

Duurzaamheid: Besparen is de eerste prioriteit: Openbare verlichting. 680.000 Kilowattuur. 6100 lampen kosten €175.000, per jaar. Mag het ietsje minder? Dus bespaar op energie: Verlaag de stroomkosten van ongeveer €175.000,- per jaar in de openbare ruimte door LED lampen aan te schaffen, sensoren te gebruiken. Lichten te dimmen na 23 uur. Of op bepaalde plekken/tijden de nacht meer te respecteren. Mag de energierekening van de gemeente iets minder? En de duurzaamheidsvoorbeeldfunctie meer? #3

Sport en vrije tijd. Het helpt bij de fysieke en psychische weerbaarheid van de jeugd tegen de verleiding van drank en drugs. Mag daar ietsje meer?. Den Haag stelt de sportverenigingen vrij van BTW en Dalfsen trekt meteen het tarief op met hetzelfde bedrag. Geef de sportverenigingen het BTW voordeel zelf om de drempel voor deelname aan de sport zo laag mogelijk te maken. Laat dit geld bij de vrijwilligers van de sportverenigingen. #4

Wonen, voor alle doelgroepen: zowel senioren als starters. Actieve kernen met behulp van differentiatie in grondprijzen. Hoe gaan we om met de te verwachten opbrengsten grondexploitatie. Mag het ietsje anders? #5

Economie. Mag het ietsje meer circulair! De landelijke visie op kringlooplandbouw is voor Dalfsen als agrarische gemeente van groot belang.

Financieel. Lokale lasten. Mag het ietsje minder? Dus geen verhoging OZB tarief. De begroting geeft in de toelichting wel zicht op verwachte inkomsten. Die staan echter nog niet altijd in de inkomsten op de begroting zelf. Er staat wel onnodig een belastingverhoging in. Dalfsen heeft meer dan genoeg vrije reserves om de lasten niet te verhogen voor de eigen inwoners. In onze eigen nota Reserves en voorzieningen wordt een te hoge reserve een onnodig beslag op gemeenschapsgelden genoemd. Maak als raad en college scherpe keuzes en pot gemeenschapsgeld niet onnodig op. **Benut** die vrije reserve. Er is meer dan genoeg weerstandsvermogen. Mag dat ietsje minder? Daar heb ik het over.

Houdt het college ook rekening met de meevallers die de afgelopen week beschermd wonen en maatschappelijke ondersteuning) weer bekend werden? #6

Net als bij de eerder dit jaar besproken Perspectiefnota roep ik vooral de coalitie op, maar ook de hele raad en college: kom met creatievere voorstellen.

metafoor.....

Dalfsen heeft goud in handen.

Hartelijk dank voor uw aandacht!

Namens D66Dalfsen

Ben Schrijver